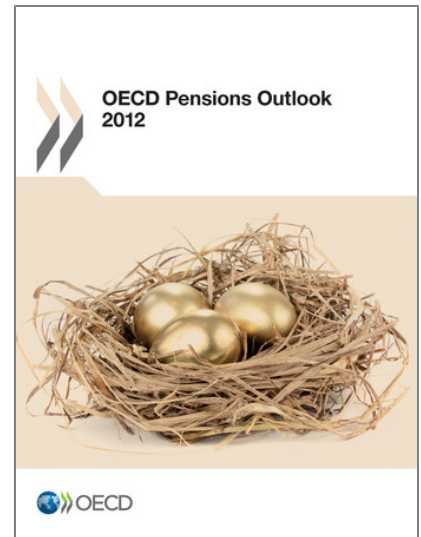


OECD *Multilingual Summaries*

OECD Pensions Outlook 2012

Summary in Finnish



Read the full book on:
10.1787/9789264169401-en

OECD:n eläkekatsaus 2012

Suomenkielinen tiivistelmä

- OECD:n eläkekatsauksen tässä painoksessa tarkastellaan eläkkeissä tapahtuvia muutoksia.
- Raportissa käsitellään eläkeuudistuksia kriisin aikana ja sen jälkeen, automaattisten sopeutumismekanismien suunnittelua, systeemisten eläkeuudistusten kumoamista Keski- ja Itä-Euroopassa, yksityisten eläkejärjestelmien kattavuutta ja maksuperusteisten järjestelmien takuita.
- Raportti päättyy maksuperusteisten eläkkeiden poliittiseen karttaan ja tilastoliitteeseen.

Eläkkeet: mennyt, nykyinen ja tuleva

Nykyiset eläkeläiset elävät aikaa, joka saattaa osoittautua eläkkeiden ja eläkeläisten kulta-ajaksi, vaikka se ei siltä saatakaan tuntua. Huomattavasti vähemmän vanhuksia elää köyhyudessa menneisyyteen verrattuna: noin neljännes vähemmän kuin 1980-luvun puolivälissä. He voivat odottaa elävänsä kauemmin: nykyisten 65-vuotiaiden ennustetaan elävän 3,5 vuotta pidempään kuin heidän vanhempiansa sukupolven.

Nykyisten ja tulevaisuuden työntekijöiden pitää sitä vastoin työskennellä pidempään ennen eläkkeelle jäämistään ja heidän julkiset eläkkeensä ovat pienemmät. Lisäksi heidän yksityiset eläkkeensä ovat paljon todennäköisemmin maksuperusteisia, minkä takia yksilöt altistuvat suuremmin sijoitusriskeille ja kantavat itse pidemmän elämän eläkekustannukset.

Vuosien 2007–8 rahoituksellinen sokki on heijastunut sitä seuraaviin vuosiin ja vaikuttanut syvästi talouteen ja julkiseen talouteen useimmissa OECD-maissa. Eläkejärjestelmiä, jotka edellisen vuosikymmenen muutosten aalto oli jo täysin muuttanut, uudistettiin edelleen, usein julkisen talouden vakauttamisen ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden aiheuttamien paineiden alaisena. Näkyvin muutos on ollut eläkeiän nostaminen, joka otettiin käyttöön yli joka toisessa OECD-maassa. Pitkällä aikavälillä eläkeikä nousee vähintään 67 vuoteen 13 maassa ja on sama kummallekin sukupuolelle kaikissa paitsi yhdessä maassa. Muita vähemmän ilmeisiä toimenpiteitä työelämän pidentämisen kannustamiseksi – tiukemmat varhaiseläkkeiden ehdot tai suuremmat palkkiot työnteon jatkamisesta tavallisen eläkeiän jälkeen – otettiin käyttöön 14 maassa.

Tällainen kehitys on tervetullutta neljästä syystä. Ensinnäkin ihmisten eläessä pidempään pidemmät työurat parantavat eläkejärjestelmien rahoituksen kestävyttä kivuttomammin kuin verojen kiristys. Toiseksi se takaa ikääntymisen kustannusten reilumman jakamisen eri sukupolville. Pidemmät maksukaudet voivat lieventää suunniteltujen eläkemaksujen leikkausten vaikutusta eläketuloihin. Kolmanneksi se tuo selvän muutoksen entiseen epäonnistuneeseen politiikkaan, joka työnsi vanhemmat työntekijät työmarkkinoilta varhaiseläkkeelle pitkäaikaisten sairais- tai työkyvyttömyyseläkkeiden sekä vanhuuseläkkeiden kautta. Näennäisesti politiikan epäonnistumisen takana oli ajatus siitä, että näin vapautettaisiin enemmän työmahdollisuuksia nuorille. Tutkimusten perusteella tämä on esimerkki niin sanotusta lump of labour -virhekäsityksestä: vanhempien työntekijöiden pitäminen työvoimassa ei vähennä nuorten työmahdollisuuksia. Neljänneksi työvoiman kasvaessa hitaasti tai jopa kutistuessa työurien pidentämisen pitäisi edistää ikääntyvien talouksien talouskasvua merkittävästi. Otettaessa huomioon nämä selvät edut korkeampien eläkeikäjen trendiä pitäisi tukea – jopa 67 vuoden toiselle puolelle. Yksi tehokas ja läpinäkyvä tukitapa on sitoa eläkeikä institutionaalisesti elinajanodotteeseen, Tanskan ja Italian mallin mukaan.

Viimeisen vuosikymmenen eläkeuudistukset ovat monissa maissa johtaneet myös julkisten eläkelupausten leikkaukseen, tyypillisesti 20–25 %:lla. Leikkaukset ovat olleet tarpeen, jotta on voitu taata eläkejärjestelmien rahoituksen kestävyys sekä nykyisille että tuleville eläkeläisille. Vuodesta 2007 lähtien puolet OECD-maista paransivat julkisen eläkejärjestelmänsä kestävyttä muillakin tavoin, esimerkiksi muuttamalla indeksointivaatimuksia ja etuuskaavoja.

Nykyään OECD-maissa työnteon aloittavat työntekijät voivat odottaa julkisen nettoeläkkeensä olevan noin puolet nettotuloistaan, jos he jäävät eläkkeelle täysipitkän työuran jälkeen saavuttaessaan virallisen eläkeiän. Niin sanottu julkisten etuuksien "nettokorvausaste" on alle 50 % puolessa OECD-maista. 13:ssa näistä maista yksityiset eläkkeet ovat pakollisia. Työntekijöiden on lain tai sopimusten mukaan osallistuttava kyseisiin järjestelmiin. Tämän seurauksena pakollisten etuuksien – mukaan lukien nämä yksityiset järjestelmät – nettokorvausaste on OECD-maissa keskimäärin 69 %.

Yli kymmenessä OECD-maassa on silti suuri "eläke-ero", koska pakollisten järjestelmien nettokorvausaste on alle 60 %. Suurimmassa osassa näitä maita yksityiset eläkkeet ovat vapaaehtoisia ja kattavat harvoin yli puolet työvoimasta. Yksityisten eläkkeiden suurempi rooli onkin välttämätön eläke-eron eliminoimiseksi näissä maissa. Yksityisiä eläkeitä on tuettava, vaikka eläkeikää korotettaisiin edelleen, jotta työntekijät voivat vanhentuuksaan täydentää työstä saamiensa tuloja ja julkisia eläkkeitään turvautumalla säästöihinsä. Tämä voi olla erityisen houkuttelevaa niille, jotka haluavat työskennellä joustavasti saavutettuaan tietyn iän tai siirtyä eläkkeelle asteittaisesti.

Yksityisten eläkkeiden muuttaminen pakolliseksi olisi ihanteellinen ratkaisu eläke-eron eliminoimiseksi ja etuuksien riittävyden takaamiseksi. Joissakin maissa on kuitenkin vältetty tällaista politiikkaa, osittain koska on pelätty maksuihin suhtauduttavan uutena verona. Toinen tapa päästä samaan tulokseen on liittää ihmiset automaattisesti kyseisiin järjestelmiin ja sallia järjestelmästä pois jättäytyminen tietyn ajan kuluessa – niin kutsuttu "automaattinen jäsenyys". Vaatimalla eläkesäästämistä pois jättäytymistä järjestelmään liittymisen sijaan tavoitellaan järjestelmän kattavuuden laajentamista luonnollisen hitauden seurauksena. OECD-maiden ensimmäinen

maanlaajuinen automaattista jäsenyyttä käyttävä eläkesäästöjärjestelmä, KiwiSaver, otettiin käyttöön Uudessa-Seelannissa vuonna 2007. Järjestelmä on varmistanut uusien työntekijöiden korkean osallistumisasteen erittäin tehokkaasti ja pois jättäytyneiden osuus on vain 20 %. Samanlainen järjestelmä otetaan käyttöön vuosina 2012–2017 Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ja muissa maissa seurataan todennäköisesti näiden maiden esimerkkiä.

Taloudelliset kannustimet ovat toinen tärkeä väline yksityisten eläkkeiden roolin laajentamiseksi. Verokannustimet ovat olleet perinteinen tapa kannustaa vanhuuden varalle säästämiseen. Vaikka joissakin maissa verokannustimia on viime aikoina lisätty, Australiassa, Irlannissa ja Uudessa-Seelannissa niitä on rajoitettu, jotta on voitu vähentää verotulojen menetyksistä johtuvia julkisen talouden kustannuksia. Muualla, esimerkiksi Saksassa, kustannukset on kyseenalaistettu.

Perinteisten verokannustimien ongelma on, että ne hyödyttävät suurituloisia, koska heihin sovelletaan korkeinta marginaaliveroastetta. Useimmissa vapaaehtoisia eläkejärjestelmiä käyttävissä maissa matalatuloiset työntekijät osallistuvatkin yksityisiin eläkejärjestelmiin kaikista epätodennäköisimmin. Tehokkaampi tapa auttaa matalatuloisia on säästöjen tarjoaminen kiinteinä tukina ja vastaavina rahoitusosuuksina, joille asetetaan katto suuremman progressiivisuuden varmistamiseksi. Tällaisista taloudellisista kannustimista voi olla enemmän hyötyä matalatuloisille, esimerkiksi niille, jotka eivät maksa tuloveroa tai joiden veroaste on matala. Kahdessa tällaiset kannustimet joillekin eläkesäästötuotteilleen käyttöön ottaneessa maassa, Saksassa ja Uudessa-Seelannissa, kattavuus on samankaltaisempi eri tuloluokissa.

Yksityisten eläkkeiden kattavuuden laajentamisen lisäksi päättäjien on toimittava kolmella alueella tukien riittävyyden parantamiseksi. Ensinnäkin pitäisi varmistaa, että maksut kyseisiin järjestelmiin ovat eläketulotavoitteisiin nähden riittävät. Tämä on yksinkertaista pakollisissa järjestelmissä, esimerkiksi Australia ilmoitti hiljattain nostavansa minimimaksut 9 %:sta 12 %:iin palkasta. Toiseksi vuotoja kyseisistä järjestelmistä pitäisi vähentää rajoittamalla etuuksien varhaista käyttämistä ja kerralla suoritettavia etuusmaksuja. Kolmanneksi pitäisi tukea edullisia sijoitusstrategioita ja -tuotteita, jotka lieventävät riskejä sekä varojen kertymisen aikana että etuuksia maksettaessa. Ratkaistessaan näitä ongelmia päättäjien pitäisi kiinnittää huomionsa sijoitus- ja etuusvaihtoehtojen tarjontimeen yksinkertaistaakseen ja helpottaakseen monimutkaisten taloudellisten päätösten tekemistä. Lisäksi heidän pitäisi parantaa oletusarvojen suunnittelua niitä henkilöitä varten, jotka eivät tee aktiivisia päätöksiä, jotta oletusarvot vastaisivat paremmin yksilöiden tarpeita ja odotuksia.

OECD:ltä kysytään usein, "Millä maalla on paras eläkejärjestelmä?" Tähän kysymykseen on kuitenkin erittäin vaikeaa vastata, vaikka luokituksista ja paremmuusjärjestyksistä ollaankin laajalti kiinnostuneita. Todenmukainen vastaus on, että kaikkien maiden eläkejärjestelmiä voidaan parantaa. Kaikilla on vastassaan ainakin joitakin haasteita: eläkejärjestelmän kattavuus, tukien riittävyys, rahoituksen kestävyys tai yksilöiden kantamat riskit ja epävarmuudet. OECD-maiden eläkkeiden tulevaisuudessa on siis odotettavissa jatkuvia – ja tarpeellisia – muutoksia.

© OECD

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alun perin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate Sähköposti: rights@oecd.org faksinumero: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights



Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *OECD Pensions Outlook 2012*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264169401-en